

MESTO NITRA

Materiál na rokovanie Mestského zastupiteľstva v Nitre

Predkladateľ:	Miloslav Špoták, viceprimátor mesta Nitra
Číslo materiálu:	1216/2026
Názov materiálu:	Informatívna správa o projekte Zdravé mesto Nitra
Spracovateľ:	Vladimír Ballay – vedúci odboru projektového a strategického riadenia Miloslav Špoták – zástupca primátora
Napísal:	Vladimír Ballay – vedúci odboru projektového a strategického riadenia Miloslav Špoták – zástupca primátora
Prizvať:	/
Dátum rokovania MR:	5.3.2026
Dátum vyhotovenia:	20.2.2026

Návrh na uznesenie:	Mestské zastupiteľstvo v Nitre p r e r o k o v a l o Informatívnu správa o podanom projekte Zdravé mesto berie na vedomie Informatívnu správa o podanom projekte Zdravé mesto.
----------------------------	--

Podpis predkladateľa:	Miloslav Špoták
------------------------------	-----------------

Dôvodová správa:

Mesto Nitra bolo zo strany RÚVZ Nitra vyzvané zapojiť sa do výzvy v rámci podporného opatrenia „Švajčiarsko-slovenský program Zdravie“. Program je zameraný na tému *neprenosných chorôb a podpory zdravia*. Jeho cieľom je *zniženie odvrátiteľnej úmrtnosti a zníženie miery výskytu neprenosných chorôb, ktorým sa dá predchádzať*. Vecným garantom a spolupracujúcim subjektom je Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky.

Cieľom programu je podporiť implementáciu Strategického rámca starostlivosti o zdravie SR na roky 2014 – 2030, najmä v oblasti prevencie a kontroly neprenosných ochorení a rozvoja podpory zdravia. Tento cieľ sa dosiahne prostredníctvom vytvorenia a schválenia modelu riadenia prevencie neprenosných ochorení a podpory zdravia, koordinovaného zapojenia samospráv, posilnenia informovanosti a porozumenia problematike neprenosných ochorení a podpory zdravia medzi širokou verejnosťou a zlepšenia koordinácie a komunikácie na národnej, regionálnej a komunálnej úrovni.

Výzva nadväzuje na základy vytvorené v rámci programového komponentu 1 a zameriava sa na vytvorenie a udržiavanie siete koordinátorov prevencie a zároveň podporuje realizáciu cielených opatrení na miestnej úrovni. Tieto opatrenia sú navrhnuté tak, aby priamo riešili špecifické potreby jednotlivých miest v oblasti prevencie neprenosných ochorení a podpory zdravia. Ambíciou výzvy je okrem iného podporiť spoluprácu subjektov pôsobiacich v oblasti prevencie neprenosných ochorení a podpory zdravia, s cieľom realizovať širokú škálu opatrení, zvýšiť informovanosť a osvetu a chrániť zdravie obyvateľstva, s dôrazom na ťažko dostupné komunity.

Výstupmi programu majú byť:

Schválený model riadenia prevencie neprenosných ochorení a podpory zdravia.

Koordinované zapojenie samospráv do prevencie neprenosných ochorení a podpory zdravia.

Zvýšenie informovanosti a porozumenia problematike neprenosných ochorení a podpory zdravia medzi širokou verejnosťou.

Zlepšená koordinácia a komunikácia na úrovni samospráv v oblasti prevencie neprenosných ochorení a podpory zdravia.

Projekt Zdravé mesto Nitra

Projekt Zdravé mesto Nitra má zlepšiť zdravie obyvateľov prostredníctvom prevencie, posilnenia duševného zdravia a vytvárania zdravého prostredia, pričom dôraz je kladený na informačne ťažko dostupné skupiny obyvateľstva, ako sú seniori, deti a mládež, cudzinci a iné marginalizované komunity. Projekt vychádza z aktuálnych lokálnych dát a zapája školy, univerzity, neziskové organizácie a verejné inštitúcie. Štyri piliere – koncepcia, zdravé sociálne a fyzické prostredie a zdravotná gramotnosť – vytvárajú udržateľný model prevencie. Projekt nadväzuje na predchádzajúce aktivity mesta a partnerov začaté ešte v rokoch 1997-1998, kedy mesto vstúpilo do Asociácie zdravých miest, založilo Radu zdravia, spravilo svoj prvý profil zdravia a spustilo viacero aktivít v oblasti prevencie a podpory zdravia. Na základe Stratégie riešenia rizikového správania so zameraním na problematiku drog a na elimináciu domáceho násillia, násillia páchaného na ženách a deťoch na území mesta Nitra na roky 2021 – 2025, schválenej MsZ v 09/2021, malo mesto od roku 2023 vytvorenú pozíciu mestského koordinátora prevencie pre rizikové správanie. Táto pozícia nám bude z projektu preplatená a udržiavaná minimálne tri roky. Vytvorený model bude plne kompatibilný s princípmi programu WHO *Healthy Cities* a s *Národnou stratégiou ochrany a podpory zdravia SR*. Projekt sa usiluje nielen o lokálny dopad, ale aj o prenositeľnosť výstupov a metodík do ďalších slovenských a európskych miest, čím posilní výmenu know-how, medzinárodnú spoluprácu a udržateľnosť vytvorených riešení.

Doba realizácie:

34 mesiacov

Rozpočet:

695 126,00 €

Miera spolufinancovania:

0 %

a0	Riadenie projektu	61 920,00 €
a1	Systematická a koncepčná podpora prevencie a zdravia	174 970,00 €
a2	Zdravé a bezpečné sociálne prostredie mesta	126 580,00 €
a3	Zdravé a bezpečné fyzické prostredie mesta	88 000,00 €
a4	Zdravotná gramotnosť v meste Nitra	198 900,00 €
	Paušál na kancelárske a administratívne výdavky	10 000,00 €
	Rezerva	34 756,00 €

Vďaka pokrytiu nákladov na riadenie, publicitu, kancelárske a administratívne výdavky a rezervu projekt nebude mať dopad na mestský rozpočet.

Kľúčoví partneri

Súčasťou projektu je spolupráca s partnermi. Asociovaní partneri ako RÚVZ Nitra, Fakultná nemocnica Nitra, Centrum poradenstva a prevencie a Nitriansky samosprávny kraj zabezpečia odbornú metodickú podporu, zdravotné dáta a väzbu na regionálne politiky. Finanční partneri UKF a SPU prinášajú expertízu v oblasti výskumu, vzdelávania a duševného zdravia, tvorby zdravého fyzického prostredia a expertízu v oblasti zdravej výživy, ako aj na vývoj, testovanie a validáciu inovatívnych zdravých potravín a funkčných výrobkov. V projekte sa počíta so zapojením ďalších dôležitým lokálnych aktérov v oblasti prevencie a podpory zdravia.

Cieľ a aktivity projektu

Cieľom projektu Zdravé mesto Nitra je nastaviť komplexný a dátovo podložený prístup k prevencii neprenosných ochorení a podpore zdravia obyvateľov, najmä mladšej generácie a ohrozených skupín. Projekt reflektuje priority výzvy HLT03 tým, že integruje prevenciu neprenosných ochorení do strategického riadenia, fyzického a sociálneho prostredia aj do zvyšovania zdravotnej gramotnosti obyvateľov.

Cieľ a aktivity projektu sú v súlade s Programom hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja na roky 2026-2032, a to ako na úrovni jeho globálneho cieľa, tak minimálne 3 špecifických cieľov E/1.1.3, E/3.1.1a F/1.1.1.

Stručný opis aktivít

Aktivita 1: Zavedenie systematickej a koncepcnej podpory prevencie a zdravia

Táto aktivita vytvára systémové a organizačné zázemie pre všetky ostatné časti. Mesto Nitra bude mať preplatenú pozíciu koordinátora prevencie, ktorý bude zodpovedný za riadenie, komunikáciu a monitorovanie realizovaných aktivít. Jeho úlohou bude aj koordinácia partnerov, príprava priebežných správ a vyhodnocovanie indikátorov.

Súčasne bude zriadená Rada pre zdravie, poradný orgán, ktorý združí odborníkov z UKF, SPU, RÚVZ, Fakultnej nemocnice, ako aj zástupcov neziskového sektora a ďalších odborníkov a zástupcov komunit. Rada bude poskytovať metodické vedenie, participovať na tvorbe stratégií a dohliadať na inklúziu.

Dôležitým výstupom bude profil zdravia mesta Nitra – dokument, ktorý na začiatku a na konci projektu prinesie komplexný obraz o stave zdravia obyvateľov. Zahrnie výsledky z prieskumov, údaje z RÚVZ a ďalšie dáta o životnom štýle, duševnom zdraví či prostredí. Mesto sa zapojí do siete Zdravé mestá (v duchu konceptu WHO), čo umožní výmenu skúseností a prenos medzinárodne overených riešení. Na základe týchto krokov bude vypracovaná koncepcia zdravého mesta Nitra s výhľadom na udržateľnosť po skončení financovania.

Aktivita 2: Zdravé a bezpečné sociálne prostredie mesta

Cieľom je systematická primárna prevencia rizikového správania, posilnenie sociálnych väzieb a

podpora duševného zdravia. Aktivita sa zameriava najmä na mládež, rodičov a ohrozené skupiny obyvateľov.

Budeme posilňovať miestne školské komunity v štyroch kľúčových oblastiach: rodina, škola, rovesníci a voľný čas. V praxi to znamená pravidelné preventívne programy na školách, tréningy pre učiteľov a školské podporné tímy a zapájanie rodičov do diania školy a komunity. V spolupráci s partnermi budú realizované workshopy zamerané na prevenciu závislostí, zdravú výživu, zvládanie stresu, digitálnu hygienu, diskusie pre rodičov o možnostiach podpory detí a peer-to-peer programy, kde vyškolení mladí lídri odovzdajú skúsenosti svojim rovesníkom.

Aktivita 3: Zdravé a bezpečné fyzické prostredie mesta

Cieľom je zlepšiť fyzické prostredie Nítry tak, aby podporovalo zdravý životný štýl, pohyb a bezpečnosť. Aktivita zahŕňa zvýšenie bezpečnosti a dostupnosti školských areálov – napr. zlepšenie športových ihrísk, zelených plôch či mobiliáru. Vybrané školské areály sa upravia tak, aby boli prístupné aj širšej komunite.

Súčasne sa zlepší bezpečnosť v oblasti škôl – opatrenia v oblasti dopravy, výsadby a ošetrovania zelene a zlepšenia mikroklimy.

Dôležité bude zapojiť aj obyvateľov, aby mali možnosť participovať na návrhoch a spoluvytváraní týchto priestorov. Organizované budú komunitné brigády, konzultačné stretnutia a podujatia, ktoré podporia spoluzodpovednosť za verejný priestor.

Aktivita 4: Zdravotná gramotnosť v meste Nitra

Aktivita sa zameriava na zvyšovanie zdravotnej gramotnosti obyvateľov mesta prostredníctvom kampaní, vzdelávania a osvetových podujatí. Hlavnými témami budú prevencia neprenosných ochorení, zdravá výživa, význam pohybu a duševná pohoda. Budú pripravené kampane využívajúce sociálne siete, mestský web, tlačené materiály a miestne médiá.

Organizované budú dni zdravia zamerané na zdravý životný štýl, šport a prevenciu rizikového správania. Ich súčasťou bude aj predstavenie inovatívnych zdravých potravín s dôrazom na využívanie lokálnych a udržateľných zdrojov. Obyvatelia si budú môcť vyskúšať prípravu jedál a oboznámiť sa s modernými trendmi vo výžive. Pridanou hodnotou bude „živé laboratórium výživy“ – platforma prepájajúca výskum so školami a komunitami, ktorá umožní praktickú aplikáciu a evaluáciu nových trendov v zdravej výžive. UKF zabezpečí odborný obsah kampaní. SPU prispeje popularizačnými a vzdelávacími kampaňami založenými na diseminácii výstupov a skúseností z medzinárodných a národných projektov.